

Ekonomins grunder: Samhällsekonomi

Filmens innehåll

Samhällsekonomi handlar i stort om hur samhället använder sina resurser. Ekonomi är viktigt för att vårt samhälle ska kunna fungera. Den påverkar oss på många olika sätt, allt ifrån mjölken vi köper i affären till statsbudgeten.

I den här filmen ska vi gå igenom viktiga delar som samhälls-ekonomi utgörs av. Vi lär oss begrepp som *samhällsaktörer*, *ekonomiska kretslopp* och *ekonomiska system*. Vi får dessutom veta vad skatt och BNP är för något.

Det här är en film för högstadie- och gymnasieelever när de läser t.ex. ämnena samhällskunskap, hem- och konsumentkunskap samt ekonomi.

Undervisningen ska behandla följande centrala innehåll enligt läroplan:

Samhällskunskap (åk 7–9)

Individer och gemenskaper

- Svenska välfärdsstrukturer och hur de fungerar, till exempel sjukvårdssystemet, pensionssystemet och arbetslöshetsförsäkringen. Vilket ekonomiskt ansvar som vilar på enskilda individer och familjer och vad som finansieras genom gemensamma medel.

Samhällsresurser och fördelning

- Hur hushållens, företagens och det offentliga ekonomier hänger samman. Orsaker till förändringar i samhälls-ekonomi och vilka effekter de kan få för individer och grupper.
- Hur länders och regioners ekonomier hänger samman och hur olika regioners ekonomier förändras i en globaliserad värld.

Hem- och konsumentkunskap (åk 7–9)

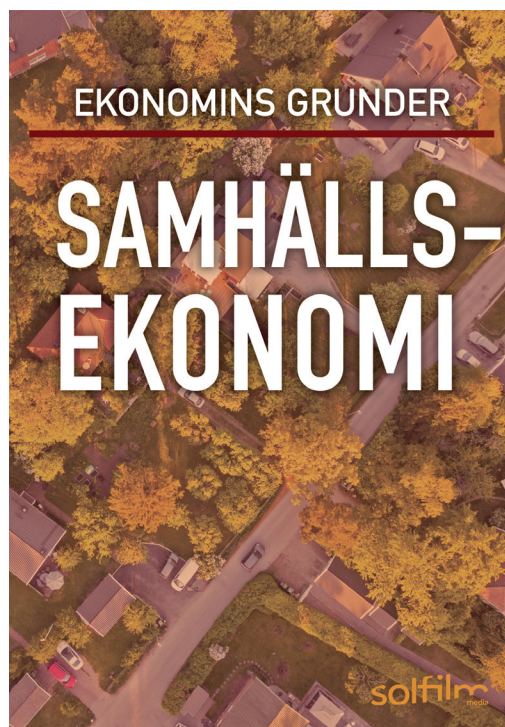
Miljö och livsstil

- Aktuella samhällsfrågor som rör privatekonomi, mat och hälsa.

Samhällskunskap (Gymnasiet)

Undervisningen i ämnet Samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

2. Kunskaper om historiska förutsättningar betydelse samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
3. Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.

Filmfakta

Ämne: Samhällskunskap, Hem- och konsumentkunskap, Ekonomiprogrammet

Ålder: Från 13 år (H, Gy)

Speltid: 15 minuter

Svenskt tal med svensk text

Produktion: Solfilm Media

Filmen är indelad i kapitel:

- Inledning 00:00–01:40
- Pengar och skatt 01:41–03:14
- Samhällsaktörer 03:15–05:54
- Produktionsfaktorer 05:55–07:34
- Konjunktur och inflation 07:35–11:10
- Ekonomiska system 11:11–13:51
- Politiska mål 13:52–SLUT

Inlärningsmål:

Att förstå vad samhällsekonomi är och utgörs av.

Ekonomins grunder: Samhällsekonomi

Innan filmen

Diskutera tillsammans

Vad är samhällsekonomi? Låt eleverna först fundera själva och skriva ner sina tankar. Diskutera sedan tillsammans i klassen.

Gissa ordet

Låt eleverna först själva och sedan i par försöka förklara följande begrepp:

Hushållning	Kapitalism
Nationalekonomi	Socialism
Resurs	Tillväxt
Skatt	Recession
Aktör	Depression
BNP	Cykel
Konkurrens	Monopol
Faktor	

Diskutera gemensamt era förklaringar samt skriv upp det ni kommer fram till på klassrummets whiteboard/digitala verktyg, för att gå igenom igen efter filmen.

Diskussionsfrågor

Det är viktigt att läraren/ledaren förbereder övningarna kring filmen och funderar igenom hur diskussioner och svar ska hanteras. Dela gärna upp gruppen i mindre grupper och låt deltagarna först skriva ned sina svar. Anpassa gärna materialet och fördela eventuellt frågorna bland grupperna. Följande frågor är indelade i kapitelordning.

Inledning (00:00–01:40)

- Vad innebär byteshandel?
- Varför infördes pengar i samhället?
- Vad betyder ordet "ekonomi"?
- I filmen säger man att samhällsekonomi handlar om tre saker, vilka är de?

Pengar och skatt (01:41–03:14)

- Varför är arbetslöshet en viktig fråga inom ekonomi?
- Vad är skatt? Ge några exempel på vad den skatt du betalar går till.

Samhällsaktörer (03:15–05:54)

- Vad kallas samhällsaktörernas förhållande?
- Vilken roll har hushållen i samhällsekonomin? Resonera tillsammans i klassen.
- Vilken roll har företagen i samhällsekonomin? Resonera tillsammans i klassen.
- Vad består den offentliga sektorn av?
- Hur finansieras den offentliga sektorn?
- Vad kan vi få hjälp med av den offentliga sektorn?
- Vad består finanssektorn av?
- Vad består det lilla ekonomiska kretsloppet av?
- Vad består det stora ekonomiska kretsloppet av?

Produktionsfaktorer (05:55–07:34)

- Vad är produktionsfaktorer? Ge några exempel.
- Produktionsfaktorerna kan delas in i tre grupper. Vilka?
- Vad är humankapital?

Konjunktur och inflation (07:35–11:10)

- Vad innebär konjunkturväxlingar?
- Vad innebär tillväxt?
- Hur mäts tillväxt?
- Förklara vad högkonjunktur är.
- Vilka risker finns med högkonjunktur?
- Vad är deflation?
- Förklara vad lågkonjunktur är.
- Vilka risker finns med lågkonjunktur?
- Vad innebär recession?
- Vad innebär depression? Kan du ge några exempel?
- Vad är en konjunkturcykel?

Ekonomiska system (11:11–13:51)

- Hur fungerar marknadsekonomi?
- Vad menas med att marknadsekonomi kopplas ihop med ett kapitalistiskt synsätt?
- Vilka nackdelar finns det med marknadsekonomi?
- Hur fungerar planekonomi?
- Vad menas med att planekonomi kopplas ihop med ett socialistiskt synsätt?
- Vilka nackdelar finns det med planekonomi?
- Vad skiljer dessa två huvudtyper av ekonomiska system åt?
- Vad är blandekonomi?
- Vad menas med monopol?

Ekonomins grunder: Samhällsekonomi

Politiska mål (13:52–SLUT)

- Vad menas med att ekonomin i viss mån är politisk?
- Kan du ge några exempel där politiken påverkar ekonomin?
- Vad är fördelningspolitik?
- Har du lärt dig någonting nytt efter att ha sett filmen?

Efter filmen

Gissa ordet

Gå igenom orden under "gissa ordet" som skrevs innan filmen och kontrollera om ni nu förstår vad begreppen betyder, eller om ni måste undersöka vidare. Eleverna kanske också vill veta mer om andra begrepp som togs upp i filmen, lägg då till dessa.

Begreppskort

Ta orden som ni gick igenom i "gissa ordet" och fyll i ett *begreppskort* för varje ord tillsammans med eleverna. Beroende på hur mogen gruppen är kan korten vara mer eller mindre avancerade.

Begreppskortet bör innehålla:

1. Begreppet
2. En förklaring av vad begreppet innebär
3. En mening där begreppet används
4. Komplettera eventuellt varje kort med en bild eller teckning

Använd internet om ni behöver hitta en mall för begreppskorten. Sätt sedan ihop alla begreppskorten till ett kompendie som varje elev får.

Skatt

Varför är skatt viktigt för samhället? Låt eleverna skriva en kort argumenterande text om varför eller varför inte skatt är viktigt för samhället. Efteråt kan ni diskutera tillsammans i klassen.

Tyskland 1923

Vad hände med den tyska valutan riksmark år 1923? Dela in klassen i grupper om tre eller fyra elever. Låt de ta reda på vad som hände med den tyska valutan 1923. Informationen kan de leta fram genom att använda internet, böcker, tidskrifter och filmer. Diskutera sedan tillsammans i klassen vad grupperna kommit fram till.

Ekonomiska system

Dela in klassen i mindre grupper. Grupperna väljer ett land och undersöker dess ekonomiska system; hur fungerar det samhällsekonomiska systemet i landet? Hur ser det ut kring sjukvård, sociala skyddsnet, infrastruktur och BNP?

Länderna kan till exempel vara Nordkorea, USA, Norge, Brasilien, Japan – eller så kan eleverna fördjupa sig mer i Sveriges ekonomiska system.

Informationen kan de leta fram genom att använda internet, böcker, tidskrifter och filmer. Grupperna presenterar sedan sina arbeten för resten av klassen med hjälp av en digital presentation. Efter alla presentationer diskuterar eleverna det som presenterats så de kan jämför de olika systemen.

Fyra varor

Dela in klassen i grupper om tre eller fyra elever. Låt grupperna lista fyra varor som de tycker har för högt pris och fyra varor som de tycker har för lågt pris. Låt de räkna in faktorer som t.ex. produktionskostnad, humankapital och resurser. Grupperna motiverar sina svar och redovisar sina åsikter för resten av klassen. Håller de andra eleverna med?

Hållbar utveckling

Vårt samhälle står idag inför stora utmaningar, inte minst vad gäller klimatet. Samtidigt sätter vi stor press på marknaden med ständig tillväxt och utveckling. Konsumtionen i vårt samhälle har ökat. Hur hållbart är vårt ekonomiska system? Låt eleverna skriva en argumenterande text där de reflekterar över vad de har lärt sig av filmen och hur de tror att vårt ekonomiska system kommer att påverkas och se ut i framtiden.

Fortsättning på nästa sida

Ekonomins grunder: Samhällsekonomi

Ekonomiska kretsloppet

Låt eleverna arbeta två och två. Dela ut bilden med det stora och det lilla ekonomiska kretsloppet till varje par. Elev-erna får skriva en kort text där de förklarar det ekonomiska kretsloppet och hur det hänger ihop.

